

Glücklich, Julius

O řádu desk zemských. O zprávách a platích komorních a o kladení ve dsky

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 133-146

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126548>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

vati máme do našeho najvyššího přemožení pod pokutou vajs do-
tčenou².

^a *Předcházející odstavec tisku 1564 škrtnut v B a zní:* Na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě pražském léta etc. MDXLVII^o v outerý před svatým Bartolomějem: Jakož J. Mt. král., pán náš najmilostivější na žádost stavuov sněm obecní položití a rozepsati a v něm některé artykule předložiti a toho žádati ráčil pro budoucí upokojení a uvarování mezi J. Mtí. král. a J. Mtí. dědici a stavy i jich potomky nesnázi, aby ti artykulové na místě postaveni byli, tak aby J. Mt. král. věděti ráčil, co a pokud s strany těch artyluov J. Mtí. král. a J. Mtí. dědicuom (bez ublížení práv a svobod našich) náleží s tím milostivým doložením: že jest na tom nikdá J. Mt. král. býti neráčil^α a neráčí. aby nám stavuom zřízení zemská, práva naše rušiti aneb svobodám naším ubližovati aneb těch umenšovati ráčil. Než pokudž by J. Mtí. král. co náleželo, toho že by (jakž i spravedlivé jest) užiti ráčil, a v to aby se J. Mtí. král. vkládáno nebylo, jakž J. Mtí. král. předložení a artykulové to v sobě šíře obsahují a zavírají. A předkem o řádu a právu aby to svuoj pruo-
chod mělo, ráčil se k tomu J. Mt. král. podati a to dskami rozkázati zapsati na tento způsob.

^α *V B poznamenáno V. Budovcem po straně:* Každěj při zřízení zemském zanech[án] býti má.

¹ 23. srpna.

² Viz *Sněmy české I, str. 498—499.*

O řádu desk zemských⁴.

O zprávách^β a platích komorních a o kladení ve dsky.

D L.

Což se všech a všelijakých statkuov zápisních a duchovních, ve dsky zemské na relaci a povolení J. Mtí. král. zapsaných do-
týče, nicméně, i kdož jsou jakékoli majestáty pořádně sobě dané a zápisy neb smlouvy na statcích zápisných měli, ješto by jim sho-
řeli neb jakkoli zmařeni byli; též i kdož jsou sirotci (majíc sobě léta od J. Mtí. z plného soudu zemského daná) statky jakžkoli a komužkoli ve dsky kladli: to také, kdožkoli pořádně a dostatečně před úředníky menšími na schválení jich pokáže, sobě zase dskami bez zvláštní relací krále J. Mtí. i Jich Mtí. stvrđiti bude moci¹.

[*B rukou* β]:

Ten artykul může bejtí vypuštěn, neb se stal tehďáz, když po shoření desk zase vyzdvihovány byly dsky zemský a obnovovány.

B 26, L 59^a.

^a *Omylem psáno 19 místo 59. Viz zde B 26 a L LIX.*

¹ *Viz Sněmy české I, str. 524—525; srov. o tom VI. Klecanda, Obnovení desk zemských po požáru r. 1541, str. 26 (v Praze 1918).*

α V B připsáno V. Budovcem: 20.

β *V. Budovcem slova O zprávách v B podtržena a odtud vedena čára ke kroji, kde následkem srážnutí při nové vazbě zbylo jen: lib. 21. t. 2. To jsou Digesta liber 21. titulus 2.: De evictione. Snad srážnuto slovo Evictio. Doleji V. Budovcem připsáno v B Gewehr. Srov. u D XIX přípisky Budovcovy.*

D LI*.

Kdož by koli prodal dědiny manské a kladl je ve dsky dvorské a neměl-li by čím dskami dvorskými zpravovati, bude moci zápis zprávní dskami zemskými pamatnými na dědinách svých učiniti: jestliže by z těch dědin manských právem vyveden byl, že bude moci na dědiny jeho dědičné neb zápisné vésti, jakž zpráva jeho ukazovati bude¹.

* *Nezměněn.*

¹ *Viz D I.*

D LII*.

Jestliže kdo dědiny zápisné prodá komu nebo zastaví dráže neb vají, než zápisové neb majestátové ukazují, a ten, kdož koupí a vají summu dá nad zápisy, aby tu summu věděl kde naleznouti, jestliže by k vajplatě přišlo: tehdy ten, kdož summu vezme, zápis v pamatných dskách bude moci učiniti, že při vajplatě jemu má dáti to, což vají nad zápisy přijal. Pakli by nedal, tehdy aby se ten, kdož tu summu jemu dal, s komorníkem uvázal v dědiny zapisujícího, kteréž má neb míti bude a je držeti tak dlouho, dokudž by jemu zase summy nenavrátil.

* *Nezměněn.*

D LIII*.

Když jeden druhému prodá dědictví své a smlouvu mezi sebou o ten trh učiní a v té smlouvě že by stálo, že „jemu to dědictví

zpravití má, jakž země za právo má^a a vajmínky v té smlouvě nebude o zprávu, a ten, kdož by to dědictví prodal, že by již více neměl na svobodných dědinách, a ten, kdož by koupil dědictví jeho, chtěl, aby jemu zprávci podlé sebe postavil aneb jej zprávou opatřil, že ten, kdož prodá a v smlouvě tak stojí, „jakž země za právo má“^a, aby mu zpravil. A toto země za právo má, že má „zpravití, čímž má neb mítí bude třetinou vajš“, a ten od něho tím způsobem zprávu přijíti má, poněvadž jest se při smlouvě zprávou neopatřil znaje, že na dědinách více nemá. Pakli by měl na svobodných dědinách, tehdy se muož vésti na ty dědiny pro nezprávu třetinou vajš. A ten, kdož zpravuje, jestliže by pak ty dědiny prodal po té zprávě, ten prodaj té zprávě ke škodě není. A též přikoupí-li co kde dědin kterých aneb že by jemu odkudkoli přišly, že též tomu jsou ve zprávě jako i první, poněvadž zpravuje, „čimž má neb mítí bude.“ A to každý věděti má, v čemž aneb v které summě se ty dědiny komu zapíší trhem, že do té summy má se odhátati a třetinou na touž summu přišlou vajš a dále nic, jakž sobě kdo káže ten trh ve dsky vložití^a.

[*B rukou* β]:

Sem náleží artykul F 3, 4¹, 5.

* *Nezměněn.*

¹ *Viz F IIII.*

a V. Budovcem k podtrženým slovům jakž země za právo má připsáno po straně v B: Co jest „zpravití jak země za právo má“?

D LIIII*.

Jestliže by kdo zpravoval tím způsobem, že zpravuje dědinami svými a zejména je jmenuje a potom dědinami svými, „kteréz má neb mítí bude“, tu se má napřed vésti každý na ty dědiny, které se v zprávě zejména jmenují. A což by se na těch dědinách nedostalo, tehdy teprv má se vésti na jiné dědiny jeho, kteréž jest měl, když jest prodával aneb kteréž by tehdáž měl. Třetí zpráva, kdož komu zpravuje dědinami svými a je zejména jmenuje: že se na ty toliko ten vésti má, komuž tak zpravuje a dále nic. A v které se koli zprávě jmenuje „jakž země za právo“ má, ta jest každá s třetinami vajš.

* *Nezměněn.*

D LV*.

Kdož napřed komu zpravuje a vedlé sebe zprávci postaví, přijde-li vésti tomu, komuž zpravuje pro nezprávu, má se vésti předkem na dědiny toho, kdož najprv zpravuje, to jest zprávece na jeho dědiny. A což by se nedostalo na jeho dědinách, tehdy teprv na toho dědiny, kdož podlé něho zpravuje, má se vésti. Pakli nemá nic zprávece ani měl tehdáž, když jest prodával a podlé sebe zprávci postavil, tehdy již muože spravedlivě vedlé práva vésti na toho neb ty, kdož vedlé něho zpravuje neb zpravují, kdož prodává.

* *Nezměněn.*

D LVI*.

Když kdo má komorní plat s výplatou a chce jej komu prodati, při tom trhu muož se zprávou i pokoutou opatřiti, jako při nahoře psaných zprávách. Než kdo by jej chtěl prodati, nemaje ho sám dědicky než s vajplatou, jináč ho nemá klásti, než v témž právě, jakož jemu dsky svědčí od toho, od kohož jest koupil. A zpravití má svou závalu toliko.

* *Nezměněn.*

D LVII*.

Kdož věnné právo prodává a má je klásti trhem anebo postoupiti v témž právě, jakož jemu dsky svědčí od jiného, a když zpravuje, nemá více zpravití, než což by sám zavádil a dále nic. A sáhne-li kdo na ty dědiny právem, tu se nemá vésti jako pro nezprávu dědickou. Než sáhne-li kdo, co by ten toliko zavádil a pro jeho závalu toliko by sáhl, kdož ty dědiny prodal, ješto nezpravuje než svou závalu anebo pro závalu té vdovy, jestli její závalu také zpravuje: tehdy pro jich zavazení muož se vésti, jakž zpráva jeho ukazuje. Než jestli jiná závala předešla (mímo to právo věnní), tu se nemuož vésti na svého zprávci, poněvadž jemu nezpravuje než svou závalu a závalu té vdovy, od kteréž by měl zápisem po smrti její. A tak v každé zprávě, kdož tím způsobem zpravuje^a, co by sám zavádil a dále nic, že naň pro nezprávu se nemá dále vésti, leč by ten jistý v svém držení zavádil ty dědiny a dále nic.

* *Nezměněn.*

a V. *Budovcem v B^o straně: každěj svou závalu spravuj!*

D LVIII*.

Když jeden druhému prodá dědictví své s panstvím a výplatu sobě pozoustaví, když by dal jeden druhému půl léta nebo rok napřed věděti a též zpravuje jemu, jako by dědicky prodával, též se muž pro nezprávu věsti, jak zpráva jeho ukazuje. A když k výplatě přijde, kdož vyplácuje, zase to bude na něm, jak chce přijíti; zase-li trhem kladení, tehdy má jemu trhem klásti zase ten, komuž prodal, a má zpravit zavadu svou a dále nic. Pakli ten, komuž jest se stala zástava, své právo kladl a ten zase tomu dědicky kladl, kteréž by zastavil, tehdy má svou zavadu i toho, od kohož má, zpravit a dále nic.

* *Nezměněn.*

D LIX*.

Jakož jiná nezpráva bývá, když kdo komu sáhne pro věno nebo dluh, tehdy se muož též pro nezprávu věsti, jako pro nahoře psanou nezprávu, kromě že tuto zprávu muož ssouti penězi hotovými. Pakli by se dopustil odhádání buď pro dluh anebo pro věno, již se to dědicky odhaduje. A po odhádání kdož by se jalového panování dopustil, toho již ssouti nemuož, neb jest mu dědicky odhádáno.

* *Nezměněn.*

D LX*.

Jestliže by kdo komu prodal dědictví své a též že by jemu zpravoval „jakož země za právo má“¹: jestliže by pak kdo sáhl na ty dědiny, kteréž jest prodal věnním právem aneb pro dluh, tehdy ten, komuž se zpravuje, má právo věsti předse třetinou vajíš. Pakli nemá zprávcí, ten dále muož tu nezprávu věnnou těmi penězi ssouti, jak mnoho neb málo věna neb dluhu jest.

* *Nezměněn.*

¹ *Srov. D LIII pozn. a.*

E I*.

Jiná zpráva jest, že jeden druhému zpravuje do summy té toliko bez třetiny vajíš, která summa se zapíše ve dskách. Ten, komuž se tak zpravuje, nemůž se věsti třetinou vajíš, než do té summy toliko, kteráž ve dskách stojí.

* *Nezměněn.*

E II*.

Tyto všechny zprávy nahoře psané mohou se penězi ssouti i třetinou s škodami a náklady od držitele těch dědin, když by se právo pro nezprávu vedlo, nedopouštěje panování jalového. Než jestli by držitel dědin tak ssul, tehdy bude moci pro touž summu, kterouž by s škodami a náklady ssul a na to vajíše pro škody a náklady své (což by sám na to ku právu vynaložil) na svého zprávcí předse právo vésti a dovesti a takové ssutí zprávě jeho nemá ke škodě býti.

* *Nezměněn.*

E III*.

Kdožkoli chce do kterýchžkoli desk co klásti, každý tu musí osobně sám před úředníky býti a bez přítomnosti jeho nemá kladen býti. Než komuž se klade, nechce-li tu sám býti, muož koho chce poslati místo sebe, aby na místě jeho zápis přijal. Než jestliže ten, kdož klásti chce, vezme rekognicí u desk (však aby osobně před úředníky byl, když se rekognicí píše, a když se napíše, má se jemu přečísti a potom jemu v moc má dána býti a komuž jí dá a kdož s ní ke deskám přijde), tehdy bude kladen, jak ta rekognicí ukazuje a také tak, jakž ten, kdož s tou rekognicí ke deskám přijde, širší zprávu učiní neb dá, jinak nic. A tím způsobem muož se klásti do desk bez přítomnosti toho, kdož by měl zápis udělati a jinak nic. A ta rekognicí nemá trvati než do Suchých dní (po dání té rekognicí) najprv příštích aneb do nazajtrší sv. Jeronýma, a to dotud, dokudž páni toho kterého soudu nevzdadí a dále nic. A chce-li potom jinou vzíti do druhého soudu, opět muož to učiniti a tak vždycky. Než kdo chce deskami pamatnými zápisem k tomu kladení moc dáti, to také muož učiniti na čežkoli. A taková moc tím zápisem daná trvati má dotud, dokudž se ta věc (jakž ta moc ukazuje) nevykoná.

* *Nezměněn.*

E III*.

Jestliže kdo komu dědiny zastaví trhem se zprávou, ten měj toho vuoli, kdož zase je vyplacuje, propuštěním-li chce přijíti či trhem se zprávou. A budou-li chtíti trhem se zprávou přijíti, tehdy

ten, od koho ty dědiny vyplácí, nemá jemu než svou závadu zpravit a dále nic.

* *Nezměněn.*

E V*.

Omyl^a ve deskách jestliže by se stal beze lsti, že páni Jich Mt. a vládyky to budou moci na plném soudu napraviti. Ale úředníci desk nemají nižádných omyluov ve deskách napravovati pod pokutou ztracení hrdla. Než vklady trhuov, věn a zápisuov dlužních, též zprávních, tolikéž smlouvy, ty mohou, kdy a jak se strany svolí (při přítomnosti obojí strany) opraviti neb doložiti neb ujiti i propustiti, pokudž se strany (kterýchž by se vlastně a ne jiných dotýkalo) snesou. Však když by koli takové opravování výš dotčených věcí se dalo, aby datum dne a léta při tom a v přítomnosti kterých úředníkuov zejména to opravování se stalo, dokládáno bylo. Pakli by kdo co zapsal neb opravil, doložil, ujal neb propustil, že to tomu (kohož by se dotýkalo) ke škodě býti nemá.

* *Nezměněn.*

^a *V. Budovcem připsáno v B po straně*: Co a jak se při deskách opravovati, přidávati a měniti může.

E VI*.

Jestliže jeden druhému dědin svých za zdravého života neb po smrti své postoupí zápisem a v tom zápisu že ta klausule stojí „že jemu jich postupuje tak a v témž plném právě, jakž jemu dsky od toho (napíše jej ve deskách jménem, kdo jest ty dědiny prodával) plnější svědčí“: tehdy ta zpráva, kteráž svědčí tomu, kdož zápisem postupuje, všecka tak platná jest jako tomu, kdož ten zápis zapisuje. A přijde-li nezpráva, nemá se na toho dědiny pro nezprávu vésti, kdož zápisem postupuje. Ale na tu prvnější zprávu, kdož ty dědiny tomu zapisujícímu zpravuje, má se vésti, jakž táž zpráva ukazuje.

* *Nezměněn.*

E VII*.

Jestliže by kdo komu prodal plat komorní na kterém zboží beze vší vajmínky a ten že by mu zpravoval, a jestliže by tomu, kdož jest jej koupil, saženo bylo na ten plat jakým právem, tehdy on při té zprávě má se zachovati, jako jiní při svých dědičných zprávách o dědictví.

* *Nezměněn.*

E VIII*.

Jestliže by kdo prodal plat komorní na svém dědictví a ten že by zpravoval a pro nedání úroku (kteréhožkoli) že by bylo s komorníkem braní aneb uvázaní na týchž dědinách, a kdož jest plat komorní prodal, pozuoostavil by sobě výplatu v též summě, jakož dsky téhož trhu svědčí, a přihodilo by se, že by ten, kdož plat koupil, z něho byl vyveden jakýmžkoli právem, tehdy má zprávy své užiti jako o jiné dědictví, zachovaje se při úmluvě k svému zprávci. A jestliže by kupující chtěl se vésti pro nezprávu na svého zprávce pro vyvedení z toho platu právem, tehdy prodávající muž jej tou summou ssouti, zač jest prodal dađa jemu úroky zadržalé toho platu i náklady, kteréž by pro ten plat vzal. A on, prodávající, jemu dále zprávou nebude povinen, co se toho trhu dotýče.

* *Nezměněn.*

E IX*.

Jestliže by kdo chtěl komu právo dluhu svého ve dsky klásti se zprávou, též v trhové dsky má vloženo býti. A stojí-li zpráva, že zpravuje tak, „jakž země za právo má“, tehdy se muož vésti pro nezprávu třetinou vajs. Pakli zápis svědčí „toho trhu do té summy“, tehdy má se při znění zápisu svého zachovati. Než taková zpráva může se ssouti summou, pokudž zápis ukazuje i s náklady, nedá-li práva na vrch dovesti.

* *Nezměněn.*

E X^a.

Kdo se chce pro nezprávu vésti, jestliže stojí zpráva v trhu těmito slovy, „že jeden druhému zpravuje, čímž má neb míti bude“, již ten, kdož tak zpravuje závady, dědiny všecky, kteréž má tehďaz neb potom míti bude, by pak které prodal po též zprávě, tehda té zprávě předešlé ten prodej ke škodě není, ale předse ty dědiny prodané ve zprávě jsou. A sáhne-li kdo na ty dědiny právem desíti kop grošuv platu ročního více nebo méně, takto se má pro nezprávu vésti: najprvé má přijeti k úřadu desk zemských a tu úředníkuov má žádati, aby mu ten trh čtli, kterak jemu zpráva ukazuje tím trhem, a slyše má žádati úředníkuov, aby mu dali úmluvu. Tehdy

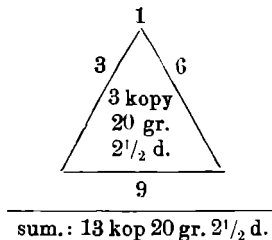
úředníci mají k sobě zavolati starostu neb zprávcí komorníčního, a ten má tu úmluvu do registr svých znamenati a hned má komorníka na úmluvu poslati k tomu, kdož ty dědiny, kteréž ve zprávě jsou, drží. A potom od toho dne, který den tam komorník bude dávaje úmluvu, a po dvou nedělích má ten jistý ke dskám zemským přijíti, kdož počal pro nezprávu vésti a má žádati úředníkuov, aby jemu list na zvod dán byl. Pakli sám nepřijde, ale muože místo sebe jiného puovoda rozumného poslati. A komorník s tím listem zvodním na ty dědiny jeti má. A přijme-li za zvod držitel těch dědin, má relací ke dskám zemským komorník učiniti a ten zvod zapsati. A nepřijme-li za zvod, má to před úřadem oznámiti a jeden z úředníkuov menších má s původem na ty dědiny tam jeti. A když přijedou k těm dědinám, na kterých se zvod státi má, má ten, kdož vede anebo puovod jeho ukázati a jmenovati ty dědiny, kteréž v zprávě jsou (a by jich pak mnohem více bylo, nežli by ta zpráva ukazovala), proto to ke škodě nic není, když tak zpravuje, „kdež má neb míti bude“, a tu úředník s komorníkem udělá zvod třetinou vajs, a tím zvodem puovod těch dědin v držení nepřijde, a ten, na koho se vede, proti právu neučiní, že v držení nevpuští: tehdy puovod od toho dne, který den se stane zvod, po dvou nedělích panování toliko jedno má udělati a po tom panování po dvou nedělích původ k úřadu přijeti aneb někoho poslati a listu má žádati na odhádání. A to odhádání žádnému nepřileží než místokomorníku samému; pakli by místokomorníka nebylo, tehdy komuž najvyšší komorník rozkáže jeti, buď místopísaři aneb písaři menších desk zemských, a jeden z nich aby jel s místosudím. Tehdy na žádost původa má místokomorník listy dáti na odhádání dědin jeho, aby byl na ten den ráno před sluncem s přátely. A více listy svými místokomorník obešle sousedy a dobré lidi, kteří najblíže k těm dědinám přisedí, a ten, kohož obešle, má přijeti ničímž se nevymlouvaje pod propadením desíti kop grošuov českých místokomorníku. A když tam místokomorník přijede, odhádání má učiniti mocí úřadu svého s komorníkem tím, kteréhož s sebou míti bude. A místopísař má s ním sám jeti aneb poslati také někoho, a to odhádání má býti ráno, když slunce vyjde aneb dopoledne, ale po poledni nic. A odhádání má se učiniti na tom, nač zápis zprávní zejména se vztahuje způsobem tímto^a, třetinou^a vajs^b.

^a *U rukou a po straně: Zřízení zemské B 41, 42.*

^a způsobem tímto připsáno v A.

^b *Následující text tisku 1564 škrtnut v A i v B: A to odhádání sepsané, když domov místokomorník přijede, tehdy má relaci učiniti, aby to, což jest odhádání, tak vcele ve dsky trhové vloženo bylo ku pravému dědictví krom dědin zápisných; ty se odhadují, jakž artykulové (D XXVII a D XXVIII) o tom ukazují tomu, kdož jest právo vedl. A třetina slove toto: „nad tři kopy čtvrtá“, a tak na deset kop grošuv českých přijde třetiny vajíš tři kopy grošuv a dvaceti grošuv. A tak přijde pro deset kop s třetinou třinácte kop dvaceti grošuv. A když se tak odhádání stane, od toho dne odhádání má udělati po dvou nedělích panování jalové a tu již na vrch práva dovede. Viz dále pozn. α, kdež obrazec Budovcem nakreslený se vztahuje k této části.*

^a *V B nejprve V. Budovcem připsány po straně glossy, jež udávají jenom obsah, potom následuje: Třetina; potom následuje pro přeškrtnání těžko čitelný přípisek: dici posset quarta pars, quia bona in quatuor partes partiantur et tres partes adiudicantur actor[i]; potom následuje:*

A tak statek, kderej stojí za 13.000, bude třetinou míň^a, za 9000, odhádán puovodu. Též kdo pro summu 9000 se na statek vede, b[ude] mu 13.000 třetinou vejš. totiž třetí díl summy jistinně přihádáno, avšak *Další jistě velmi zajímavý text zmizel srážnutím dolního konce při nové vazbě.*

^a *Rkp. min.; čtení minus nepravděpodobně, minimum se nehodí.*

¹ *Srovnej také Všehrda O právech země české knihy devatery, čl. O zpravě a O třetině (Codex iuris boh. tomí III. pars III. str. 184—191).*

E X. [A i B nový.]

Nejprvé

O zvodu

se položí artykul.

Sněm
léta 1610.
O zvodfchc.

Jakož^a předešle zřízením^b zemským vyměřeno jest, že po vyšlé úmluvě, nebyla-li by summa ve dvou nedělích dána, komorník s listem zvodním od ouřadu jeti má, a bude-li chtíti ten, na kohož se zvod vztahuje, za zvod přijíti neb nepřijíti, to aby témuž komorníkovi oznámil. I poněvadž se to nejednou stává, když komorník k někomu

se zvodem přijede, že ten, na kohož se zvod vztahuje, doma nalezen nebývá a tudy komorník nevěda, přijímá-li ten za zvod či nepřijímá, bez vyřízení té věci odjeti musí, i na tom jest se J. Mt. král. milostivě s stavy snéstí^d a to za právo ustanoviti ráčil: Jestli že by ten, na kohož se zvod vztahuje, od komorníka doma nalezen nebyl, že má nicméně takový zvod buď ouředníku jeho neb rychtáři a konšelům v známost uvéstí a jim jeho přípis v statku jeho zanechati, a oni budou povinni jemu to neprodleně v známost uvéstí; on pak bude-li chtíti za zvod přijíti nebo nepřijíti, bude povinen od toho dne, když by komorník týž zvod v statku jeho oznámil, ve dvou nedělích ke dskám zemským se najíti dáti a oznámiti, že přijímá nebo nepřijímá. Pakli by v těch dvou nedělích toho nevykonal, tehdy po vyjití toho času má původu¹ další právo puštěno býti^e.

O odhadech³.

Tolikéž^f co se práva vedení po rozsudku královském, panském a vládyckém, též po stanném právě dotýče, poněvadž zřízením zemským^g D XXI o tom jest jisté vyměření, toho se při tom zůstává, než-li co se samých odhadův dotejče, poněvadž se tíž odhadové vedlé starobylého způsobu, obyčeje a taxy dějí a v skrovných summách dosti velicí statkové se lidem odhadují a tudy lidé k nemalým, ale k znamenitým škodám přicházejí: i poněvadž také statkové nyní mnohem drážejí, než-li předešlých let, když se taková odhadová začali, kupují a drážejí platí, i aby z takových obtížností, těžkostí a nařikání sešlo, na tom jest se J. Mt. král.^h s stavy království českého snéstí ráčil, aby hned od zavření sněmu tohoto způsobem níže psaným se odhadové dáli:

Jedna kopa stálého platu po	15 kopách gr. čes.
běžného	1 kopa za půl osma gr. čes.
lán drží	192 provazce
roboty žetí po	2 gr. čes.
den roboty vorní	8 gr. čes.
strych pšenice po	20 gr. čes.
žita strych po	15 gr. čes.
strych ječmena ^h po	10 gr. čes.
vovsa po	7 gr. čes.

lán dědiny v kraji po	100 kopách gr. čes.
v horách v	50 kopách gr. čes.
lán luk týmž způsobem v kraji v .	100 kopách gr. čes.
v horách v	50 kop gr. čes.
lán lesův v kraji po	60 kopách gr. čes.
v horách v	30 kop gr. čes.
slepice v kraji po	2 gr. čes.
v horách po	1 gr. čes.
vajec kopa jedna za	4 gr. čes.
rybníčná násada po	4 kopách ^j gr. čes.

Ze mlejna užitek, co se kde nájmu dává, to se v běžném platu dává:

krčmy v kraji po	100 kopách gr. čes.
v horách po	50 kopách gr. čes.
podací kostelní za	50 kop gr. čes.

Jalové pak panování po odhadu vykonaném aby se nevyžadovalo ve dvou nedělích, než-li v osmi nedělích tak, aby ten, či statek jest, mohl volně buď statek prodati anebo v peníze se objíti a tudy aby z takového naříkání a obtížnosti lidské sjíti mohlo. A když by osm nedělí po odhadu prošlo, tehdy jalové panování má se vyžádati a po takovém jalovém panování podlé zřízení zemského D 21 způsobu a příkladu předešlého ten statek dědičn^k, komuž odhádán, zůstati má. A jestliže by se trefilo, kdož by které dědiny listem obranním pro jistý dluh držel a pro jiný dluh dal sobě díl těch dědin nebo všecky odhádati, ač pak chtěl-li by ten, čiž ty dědiny sou, neb jeho věřitel poslední ty dědiny buď prodaný neb neprodaný vyplatiti, aby byl povinen tu obojí summu, proč se uvázaní s listem obranním, též odhad poslední stal aneb trhem toho dostal, složit^l a zaplatiti^m; jináče ten, kdož by takové dědiny listem obranním držel, nebude jich povinen žádnému, dokudž by v jedné i druhé summě se všemi úroky a škodami na to vzešlými zcela a zouplna spokojenⁿ nebyl, postoupiti.

^a A kdež také sněm 1610.

^b týmž zřízením sněm 1610.

^c O zvodcích A.

^d J. Mt. král. s stavy tohoto království milostivě sněsti A; J. Mt. cis. . . . . sněsti sněm 1610.

^o další právo puštěno býti *napsáno v B rukou β místo škrtnutého* panování první vydáno a skrze komorníka vykonáno býti tak, jako by byl za zvod přijal, *jež má sněm 1610 i A.*

^f Tolikéž nemá sněm 1610.

^g zřízení zemské B; zřízením zemským sněm 1610 a A.

^h ječmene sněm 1610.

ⁱ lán luk . . . 50 gr. čes. převzato ze sněmu 1610.

^j po 4 kopách gr. čes. sněm 1610; kopa po 4 gr. čes. A; po 4 gr. čes. B.

^k dědičně tomu sněm 1610.

^l ssouti sněm 1610 a A; tak měl původně i B.

^m zplátní sněm 1610.

ⁿ spokojen a zaplacen sněm 1610.

¹ *Celý tento odstavec převzat z artykule sněmu 1610 O zvodích. Viz tištěné artykule sněmu 1610 str. XXXIII—XXXV.*

² *Celý odstavec převzat z artyk. sněmu 1610 O odhadcích. Viz tištěné artyk. sněmu 1610 str. XXXI—XXXIII. Jen opět tu král. místo cis.*

E XI*.

Kteréž by^a koli dědiny nebo dědictví připadly příbuzenstvím (vedlé obdarování krále J. Mti.) na nejbližšího přítele, že tíž zprávcové také jsou povinni zpravovati tomu příteli, na kteréhož by připadlo to dědictví, jako tomu, po komž jest naň připadlo, a též společníka, když by na druhého společníka dědiny připadly.

* *Nezměněn.*

a V. Budovcem po straně v B: správa i nespráva dědi.

E XII.

J. Mt. král. k tomu své milostivé povolení dáti ráčil, aby dědinici, svobodníci a nápravníci statky své osobám z stavuov, též i sami sobě prodávati a kupovati vůli měli. A od nich do desk zemských aby tomu, komuž prodají, i jim též bez další relací též jíti a kladeno býti mohlo. Však to do vůle J. Mti. král. státi a trvati má. A tolikéž J. Mt. král. jakž i předešle všecku vrchnost na týchž dědinících sobě poznostavovati ráčil.

[B rukou β]:
změněno
sněmem a za-
povědíno¹.

¹ *Usn. sen. sněmovního, sem hledícího není v Sněmeh českých; existuje však sem se vztahující přepis Rudolfa II. z 9./5. 1585 menším úředníkům desk zemských, aby trhův a vkladův do desk zemských dědiníkům, svobodníkům a nápravníkům bez dovolení královského činiti nedopustili. Sněmy české VI, str. 600. Srov. V. Müller, Svobodníci str. 72—73 (Nákl. král. čes. spol. nauk 1905).*

E XIII*.

Na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě pražském léta M. D. XLIX°. ve čtvrtek po svatě Školastice¹, toto jest zřízení: Kníže a stavové J. Mti. král. za to prosí: poněvadž Karlštajn hrad J. Mti. král. a zemský jest, na kterémž koruna, privilegia a jiní klénotové k poctivosti J. Mti. král. a vší země se chovají, aby J. Mt. král. k tomu své milostivé povolení dáti ráčil: poněvadž některá městečka i vesnice k témuž zámku náležející daleko ve čtyřech, v pěti i v šesti mílech od zámku jsou, a pro tu nepřiležitost a dalekost malou platnost a pohodlí k tomu zámku nesou a pro dalekost, že se k nim často přihlídati nemůže, pustnou, a některé vesnice osob duchovních i světských k tomu zámku mezi jinými vesnicemi, k zámku náležitými leží a s nimi se v hromadu blízko k zámku stajkají, a J. Mt. král. své některé vesnice týmž osobám duchovním blíže přfležící míti ráčí, aby J. Mt. král. takových vesnic svých osobám, což by v jednostajném užitku bylo (na čemž by žádnému nic nesešlo) postoupiti, je směniti za ty, kteréž tak blízko od zámku příleží, a na místě těch ony, kteréž tak daleko od zámku leží, aby prodati a za ně peníze vydvihnouti ráčil, neb skrze takové směny témuž zámku Karlštajnu veliké pohodlí a platnost býti může; neb jináč v témž panství k němu náležitém málo prostranství má a tudy i mezi těmi lidmi tak v hromadě sobě přisedícími mnohé ruoznice by zastaveny a v lepší sousedství i svornost uvedeny by byly. A J. Mti. král. ani žádnému jinému na užitečích tou měrou by nic nesešlo a tomu zámku na budoucí časy by se mnoho dobrého stalo. A tolikéž i k jiným J. Mt. král. zámkuom k království příslušejícím, kteréž J. Mt. král. držeti ráčí neb i jiní drží, aby pro pohodlí a dobré těch zámkův za jiné vesnice v rovnosti se v důchodích se směňovati a sfracmarčiti mohly, jako i k svrchu oznámenému zámku Karlštajnu. I J. Mt. král., znajíc v tom dobré a užitečné těch všech zámkův i nemalé pohodlí býti, k tomu své milostivé povolení dávati ráčí. Tolikéž kníže a stavové J. Mti. král. a těm osobám, kteříž takové zámky drží, aby takové směny činiti ráčil a mohli, dávají, a aby se to tak dalo, snášejí. A když by jaká směna se státi měla, aby soud zemský v to nahlédl a to rozvážil, aby taková směna bez škody J. Mti. král. i zemské byla. A což by se tak směnilo, to aby ve dsky zemské J. Mti. král. k těm nebo k tomu zámku a tolikéž těm osobám od J. Mti. král., s kterýmiž by se směna stala, vloženo a zapsáno podlé pořádku bylo².

[B rukou β]:

To se již dávno vykonalo.

* Celý artykul je v B přeškrtnut. To souvisí nepochybně se svolením daným stavy králi 15./2. 1597, aby mohl zaměnití karlštajnské vsi Chyňavy a Hyskov za vesnice Přední a Zadní Chlůmy panství dobříšského. Viz Sněmy české IX, str. 400, 419—420, 530—531. Podle Sedláčka, Místopisný slovník str. 313, obě vesnice byly u panství dobříšského až do r. 1610. Viz též ibidem str. 304 a 345. Viz též zde B XX.

¹ 14. února.

² Viz Sněmy české II, str. 572—573.